

Beleidsopties voor de rekreatieve valorizatie van het Westvlaams Achterland

P. Geldhof, Directeur Westvlaamse Vereniging voor de Vrije Tijd vzw

Inleiding

Onze maatschappij evolueert zeer snel. Veel waarden en normen in onze samenleving worden in vraag gesteld en herijkt. Het gaat hierbij niet alleen om het verleggen van aksenten; vaak ook is een fundamenteel andere opstelling t.a.v. tal van maatschappelijke vraagstukken waarneembaar. Zo doen zich ook grondige wijzigingen voor in de beleving en estimering van arbeid en vrije tijd. Arbeid heeft zijn eksklusief karakter als zingever voor het leven verloren. Naast het arbeidsetos is ook een vrijetijdsetos ontstaan. Een en ander heeft ertoe geleid dat de vrije tijd anders wordt beleefd en besteed. Er is sprake van 'vrije tijd in nieuwe stijl', met als voornaamste karakteristieken: meer actieve rekreatie, een grotere participatie aan sportieve ontspanningsvormen en een sterke groeitrend van de doe- en belevingsvakanties.

Het is duidelijk dat dit ook zijn konsekventies heeft voor het toerisme en het toeristisch beleid. Weliswaar zijn op korte termijn geen aardverschuivingen te verwachten, maar toch moet er rekening mee gehouden worden dat de nieuwe trends zich zullen vertalen in andere klemtonen in het behoeftenpatroon van rekreatant en vakantieanger.

Het achterland op de voorgrond

Een voor de hand liggende ontwikkeling daarbij lijkt o.m. een sterkere gerichtheid op, en een intensievere benutting van het Westvlaamse achterland. Dit betekent niet dat de kust als zwaartepunt van het toerisme in West-Vlaanderen aan betekenis zal inboeten; integendeel, eerder mag men verwachten dat de kust vaker als uitvalsbasis voor een verkenning van het achterliggende polderland zal fungeren.

Daarnaast zal het Westvlaamse achterland op zich, ook een groeiend aantal rekreatanten voor een dagtocht of een belevingsvakantie aanspreken. Daartoe dienen echter de aanwezige potenties maximaler te worden gevaloriseerd, zonder daarbij afbreuk te doen aan het specifiek karakter en de eigenheid van de provincie.

West-Vlaanderen en zijn achterland hebben voldoende eigen troeven en mogelijkheden om, mits de nodige ontsluiting en toerusting, in staat te zijn een grote schare bezoekers aan te trekken en hen ook voldoende te boeien voor een vakantie.

Het beschikt over een rijk en gestoffeerd cultuurpatrimonium, verspreid over kunststeden, musea, pittoreske dorpskernen, monumentale hoeven, molens, kerken en kapellen en, helaas ook, heel wat oorlogsmonumenten.

Daarnaast vertegenwoordigt de provincie tevens een

belangrijk natuur-areaal¹ met meer dan 2.000 ha. openbaar bos, – een prestatie op zich voor een uitgesproken bosarme provincie, waarin het provinciebestuur met de uitbouw van de provinciale domeinen een belangrijk aandeel heeft gehad –, 865 ha. natuurreservaten en een relatief gaaf landschap, dat in tegenstelling tot Binnen-Vlaanderen in grote mate uit de greep van de verstedelijking bleef. Dit unieke patrimonium van kunst, cultuur en natuur moet in staat zijn de rekreatant van de jaren negentig te inspireren en hem ook voor een verblijf te motiveren.

Nu reeds kan worden vastgesteld dat juist de elementen cultuur, natuur en landschap bij belevingsvakanties hoog scoren. Meer dan in het verleden dient derhalve hierop de nadruk gelegd bij promotie en image-building van de Noordzeegouw als toeristisch produkt.

Dit beeld van een kwaliteitsvol West-Vlaanderen sluit trouwens nauw aan bij het verwachtingspatroon van de vrijetijdsbesteder 'nieuwe stijl'. De toerist van de toekomst zal immers een kritische konsument zijn, met een betere opleiding en meer aandacht voor gezondheid, fitheid, fysieke en geestelijke ontwikkeling², hetgeen zich ook zal uiten in de keuze van zijn vakantiebestemming. Kwaliteit, ook van het leefmilieu, wordt een fundamenteel gegeven bij het beslissingsproces van een veel-eisender rekreatant en vakantieanger, die met een steeds ruimer reisaanbod zal worden gekonfronteerd.

Nu reeds is dit kwaliteitsaspect duidelijk merkbaar in de alerte gevoeligheid van de Duitse cliënteel voor onze zeewaterproblematiek en van onze Oosterburen is bekend dat zij in economische aangelegenheden, en inzonderheid t.a.v. de toeristische markt, als trendmakers fungeren.

De verantwoordelijken uit de toeristische sektor in West-Vlaanderen hebben er dan ook alle belang bij, door een eigentijdse benadering, gevat op deze nieuwe oriëntatie van de markt in te spelen. Voor de overheid situeren zich hierbij in het bijzonder taken op het stuk van sanering van het milieu en de specifieke aanwending van het achterland voor doe- en belevingsvakanties. Konkreet kan dit beleid o.m. gestalte krijgen in een actieprogramma rond vier thema's, met name: watertoerisme, rekreatief medegebruik, alternatieve logiesverstreking en landschapszorg. Deze items, die als hefboomen voor de verdere valorizatie van het achterland te beschouwen zijn, worden hieronder verder toegelicht.

(1) P. Geldhof, '25 jaar Groenbeleid in West-Vlaanderen', in *West-Vlaanderen Werkt* 1/1988, p. 15 e.v.

(2) P. Van Impe, 'Toerisme in 1992' in *West-Vlaanderen Werkt* 4/1989, p. 204.

Foto C. Uytendaele, Gent

Foto R. Vanseverant, Poperinge

Promotie van het watertoerisme

West-Vlaanderen is een waterrijke provincie. De provincie grenst vooreerst aan de Noordzee; er is een wijd ver-takt net van sloten en grachten in het kader van de wa-terbeheersing; zand- en kleiwinning gaven het ontstaan aan tal van plassen en vijvers; en tenslotte zijn er ruim 180 km bevaarbare waterwegen beschikbaar. Dit alles vertegenwoordigt een belangrijk toeristisch potentieel dat tot nog toe te weinig werd benut.

Reeds in 1975 vroeg de WVT op een Studiedag over de Rekreatieve valorizatie van de Westvlaamse binnen-wa-teren, aandacht voor het multifunctioneel gebruik van de kanalen door beroeps- of pleziervaart. De visio-naire ideeën die daaromtrent door wijlen M. Zwaene-pool werden ontwikkeld, vonden echter geen ingang in een tijdsgeest die werd beheerst door de euforie van een snelle economische expansie.

Ondertussen hebben we kennis gemaakt met de energiecrisis en zijn de begrippen economische reces-sie, inlevering en rationalisering gemeengoed geworden. Thans valt gelukkig een algemeen herstel van de ekono-mische bedrijvigheid waar te nemen, maar de binnen-scheepvaart heeft het steeds moeilijker om zich te hand-haven in een meer en meer op snelle toelevering af-gestemde transportmarkt. De teruggang van de be-roepsscheepvaart op de kleinere kanalen schept ech-ter ruimte voor de pleziervaart. Anderhalf miljoen boot-bezitters in Nederland, Noord-Frankrijk en Zuid-Engeland zijn potentieel gegadigden voor een verken-ning van West-Vlaanderen. De mogelijkheden terzake van de Westhoek mogen blijken uit de zeer voortref-fe-lijke resultaten van de sobere, maar ietwat laattijdige pro-motiekampagne rond toervaart in de Westhoek dit jaar. Het niet innen van de vaarheffing en het bedienen van bruggen en sluizen op zondag in juli en augustus, zorg-de voor een verdubbeling van het aantal pleziervaartui-gen in de waterdriehoek Nieuwpoort-Diksmuide-Veurne.

Het Westvlaams provinciebestuur, Westtoerisme en de WVT zullen dan ook de krachten bundelen om in 1990 dit watertoerisme promotioneel extra te onder-steunen. Zo wordt de heruitgave van de brochure 'Waterre-kreatie in West-Vlaanderen' voorzien, en zal opnieuw een promotionele folder rond pleziervaart in druk wor-den gegeven. Voorts zijn in het kader van 'West-Vlaanderen Sportief' een reeks manifestaties met de Lan-delijke Bond voor Toervaart en de Kajak-federatie ge-pland. Tenslotte staan ook samenwerkingsprojekten met Oost-Vlaanderen en de Association Régionale pour le Développement du Tourisme Fluvial Nord Pas-de-Calais op stapel, om ook het Noordfranse kanalen-net bij de toeristische valorizatie van de Westvlaamse binnen-wa-teren te betrekken. In het licht van Europa 1992 is het immers aangewezen bij produktopbouw ook grensover-schrijdend te denken.

Aktiveren van het rekreatief medegebruik

De agrarische ruimte neemt op vandaag, naast de zorg voor de landbouwproductie, een voorname taak waar t.a.v. de openluchtrekreatie. Die rekreatieve nevenfunk-tie is evenwel niet inherent aan het landelijk gebied; eer-der is zij het gevolg van het verstedelijkingsproces. Door

de toename van de bewoningsdensiteit, industrializatie, wegen-infrastructuur, worden landelijke gebieden en niet-verstoorde landschappen schaarser. Naast hun eko-nomische gebruikswaarde, krijgen ze ook een estetisch-rekreatieve verzorgingsfunctie voor de niet-agrarische bevolking. Men spreekt in die zin van rekreatief mede-gebruik.

Grote gebiedsdelen van West-Vlaanderen hebben een uitgesproken landelijk karakter. Dit maakt ze bij uitstek geschikt voor extensieve vormen van rekreatie, zoals wandelen, fietsen, paardrijden en toeren.

Ter ondersteuning van dit rekreatief medegebruik werden in het verleden door tal van organisaties en in-stanties, toeristische diensten en VVV's, wandelclubs, wielertoeristen, manègehouders e.a., initiatieven ontwik-keld zonder dat daarbij sprake was van een goede on-derlinge afstemming of enige coördinatie van de projek-ten. Dit heeft geleid tot een overmatig aanbod van pa-den en routes, die ongelijkmatig over de provincie verspreid liggen en die een verwarrende veelvormigheid in bewegwijzering en routebeschrijving laten zien. Sa-menvattend gesteld: het ontbreekt niet aan kwantiteit, maar aan kwaliteit.

Een sanering van dit route-aanbod dringt zich op. In dit licht namen Westtoerisme en de WVT enkele ja-ren terug reeds het initiatief om via een provinciale Stuurgroep, waarin ook het VCGT en AROL zitting hebben, het fietstoerisme door een meer planmatige aan-pak in juiste banen te leiden en terzelfdertijd door uni-formiteit van bewegwijzering en beschrijving van de rou-tes, de rekreatie een betere service te bieden.

Inmiddels werden, overeenkomstig deze beginselen, door het provinciebestuur drie nieuwe lokale routes en een lange afstandsfietsroute tot stand gebracht. In de ko-mende jaren zal dit initiatief verder worden aangevuld, zodat uiteindelijk een twintigtal kwaliteits-fietsroutes en een drietal centrale assen voor lange-afstandsfietsers het fietstoerisme in West-Vlaanderen zullen schragen. Op een gelijkaardige manier worden straks ook de toeristi-sche autoroutes met een face-lift bedacht. Terzake is reeds het overleg gestart; in 1990 zal de Hoevenroute als eerste in de reeks worden gerenoveerd.

Naast de zorg voor rekreatieve routes, zou in het kader van het rekreatief medegebruik van het buitenge-bied ook meer aandacht moeten uitgaan naar het aan-brengen her en der van kleine infrastrukturen zoals toe-ristische trapjes, info-borden, veeroosters, klaphekjes, bruggetjes, uitkijktorens, piknikplaatsen, rustbanken e.a., om dit gebruik te intensifiëren. Dergelijke infrastruk-tuur treffen we reeds aan in de meeste van onze buur-landen. Zij laat een optimale ontsluiting van het land-schap toe, geeft een maximaal rendement naar de gebrui-ker toe en vraagt te verwaarlozen investeringen van de overheid.

Introductie van alternatieve verblijfvormen

De promotie van het watertoerisme en het stimuleren van het rekreatief medegebruik in functie van doe-vakanties, lijkt maar zinvol indien hieraan ook een logies-beleid wordt gekoppeld. Vakantie en verblijf op het Westvlaamse platteland worden op dit ogenblik sterk ge-hypotekeerd door de beperkte overnachtingscapaciteit.

Voor al in de meest aantrekkelijke gebiedsdelen, zo-

als bv. de Westhoek, kampt men met een structureel tekort aan logiesvoorzieningen. Daarom zouden overheid en particuliere sektor dringend gestalte moeten geven aan – lapidair uitgedrukt – een 'beddenplan', om doe- en beleevingsvakanties in het achterland reële kansen te geven.

Daarbij moet niet enkel gedacht worden aan oplossingen via de traditionele vormen van logiesverstrekking, zoals hotel, appartement en kampeertreinen; ook alternatieve en voor het platteland geëigende verblijfsvormen dienen overwogen.

Ook hier kan men zich inspireren op in het buitenland reeds beproefde formules zoals 'trekkershutten', 'gîtes ruraux', 'chambres d'hôte' en 'fermes auberges'.

Recent heeft de provinciale overheid van West-Vlaanderen een betoelagingsreglement aangenomen voor uitrusting van gebouwen in functie van hoevertoerisme. Dit reglement is vanaf 1 januari 1990 in werking getreden. Hopelijk grijpen veel particulieren deze kans aan om het verblijfstoeerisme in het ruraal gebied te verruimen.

Zorg voor het landschap

Meer aandacht dient tenslotte besteed aan dit ruraal gebied zelf. Pleziervaart, rekreatief medegebruik, vakantie op de boerderij zijn formules die staan of vallen met de kwaliteit van het omgevende landschap.

Het evenwichtig samenspel, doorheen de eeuwen, van natuurlijke elementen en menselijke invloeden, resulteerde in een harmonisch geheel dat we een landschap noemen en waaraan vooral de boer vorm heeft gegeven.

Tijdens de laatste decennia echter zijn, naast de landbouwer, ook andere bouwheren op het platteland verschenen, o.m. de wegebouwer, de industrieel, de horeca-

uitbater, de stedeling, en ook de rekreatant en de toerist.

Daarenboven tendeert de moderne landbouw in West-Europa en ook in ons land naar schaalvergroting, ontmenging, monokultuur, bio-industrie, tuinbouw en glaskultuur. Kulturnechnische ingrepen in het traditionele landschapspatroon zijn daartoe nodig en resulteren in verharde landbouwwegen, rechtlijnige waterlopen, geometrische perceelsgrenzen, standaardstallingen, gemechaniseerde teeltwijzen en minder niet-landbouwkundig grondgebruik. Het toenemend gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen en meststoffen zorgt daarnaast voor verschraling van de biologische diversiteit en veroorzaakt verontreiniging van bodem, water en lucht.

Het vergt weinig verbeelding om uit deze ontwikkeling af te leiden dat het moderne agrarisch milieu voor de rekreatant de bekoring mist van het idyllische platteland, met door bomen afgezoomde aarde- en kasseiweegen, visrijke sloten, grillig verweven akkers, weiden en bossen, kronkelende beken en bloemrijke bermen.

Landschapszorg lijkt dan ook een wezensvoorwaarde voor het welslagen van een toeristische politiek, gericht op het verblijven in, en beleven van het Westvlaamse achterland.

Maar het behoud en het verbeteren van de kwaliteit van het platteland mag echter niet langer de uitsluitende opdracht van de landbouwer zijn. De gehele gemeenschap moet, omwille van het multifunctioneel gebruik van het buitengebied, tot zijn verzorging bijdragen, ook financieel.

Voor het openen van dit nieuwe beleidsperspectief, waarin de rekreatieve en esthetische betekenis van het landschap nadrukkelijker wordt beklemtoond, kan West-Vlaanderen als provincie met een uitgesproken toeristische roeping wellicht een pioniersrol vervullen.

KB - IMPORT-EXPORTSERVICE

Wie wil importeren of exporteren, komt al vlug terecht in een kluwen van formaliteiten. Vrij ingewikkeld om daarin z'n weg te vinden. De Kredietbank helpt u daarbij. Want met meer dan 50 jaar ervaring kennen wij beter dan wie ook het klappen van de import-exportzweep.

Om te importeren of te exporteren hoeft u echt niet groot te zijn. Maar kies dan wel een bank waarmee u het kunt worden.

Wij informeren via drie kanalen:

- De Import-Exportberichten
- De Landenbrochures
- De Import-Exportbrochures

Bestel onze gratis informatiebrochure door bijgaande

coupon op te sturen naar: **KREDIETBANK, CABG - Import - Exportpromotie - 8820 Broekstraat 56 1000 Brussel**

Dan kunt ook u weldra door uw import en export groot worden.

Stuur mij gratis:

- ☐ De maandelijkse Import-Exportberichten
- ☐ De Landenbrochures: ☐ Frankrijk
☐ Nederland ☐ Italië ☐ Bondsrepubliek Duitsland
☐ Spanje ☐ Groot-Brittannië
- ☐ De Import-Exportbrochures

Voornaam: _____ Naam: _____

Bedrijf: _____

Functie: _____ BTW-nr.: _____

Adres: _____ Nr.: _____ Bus: _____

Postnr.: _____ Gemeente: _____

Beter met de bank van hier.